

MTA Talajtan- és Agrokémiai Kutató Intézete

Cím: II., Hermann Ottó ut 15.

Könyvtáros: ZÖLDY Gabriella

Gyűjtőkör: talajtan, agrokémia, talajbiológia

Állomány: 6181 kötet könyv

4907 " folyóirat

Az állományadatok az 1962. január 1-i állapotot tükrözik; néhány intézetben ekkor még nem történt meg a könyv- és folyóiratleltárak pontos különválasztása.

.. . .

651.926/100/:061.3

**A FORDÍTÓK NEMZETKÖZI SZÖVETSÉGÉNEK
DUBROVNIKI KONGRESSZUSA**

A Fordítók Nemzetközi Szövetsége /FIT/ 1963. augusztus 31 - szeptember 7. között tartotta meg IV. Kongresszusát a történelmi multu dalmát kikötővárosban, Dubrovnikban. A kongresszus alkalmával ünnepelték meg a Szövetség fennállásának tizedik évfordulóját.

A kongresszuson több mint 200-an vettek részt, részben a Szövetség jelenlévő husz tagegyesületének képviselőjeként, részben megfigyelői minőségben. A nyugat-európai országok és az Amerikai Egyesült Államok küldöttségein kívül képviselve voltak a szocialista országok, a FIT-ben még nem képviselt Szovjetunió pedig népes megfigyelői csoportot küldött ki a kongresszusra. - Magyarországnak a FIT-be való felvétele a kongresszus folyamán történt meg.

A nyolcnapos ülásszaknak igen bő volt a tárgysorozata. A megnyitó előadások után, amelyeket a FIT, a Jugoszláv Fordítói Szövetség, a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság Művelődésügyi Tanácsa és az UNESCO vezető funkcionáriusai tartottak, a kongresszus részben

nyilvános üléseken, részben a csupán hivatalos küldöttek számára összehívott tanácskozások keretében folytatta munkáját.

Fontos feladata volt a kongresszusnak a Fordító Chartájának - a benyújtott tervezet alapján történt megszövegezése és elfogadása. A Charta öt fejezetből és összesen 40 pontból áll. Meghatározza a fordítók jogait és kötelességeit, a fordítói munka jogvédelmét, foglalkozik a fordítók szociális és gazdasági helyzetével és annak megállapítása mellett, hogy a mai társadalom nem részesíti a fordítókat a kellő megbecsülésben, felhívja a közvélemény figyelmét a fordításügy problémáira. A Fordító Chartájáról a "Babel" c. folyóirat f.évi 3.számában megjelent cikkből készült referátumunkban számolunk be részletesebben./

Nyilvános üléseken számoltak be működésükről a FIT különböző bizottságai, így az "Irodalmi fordítók bizottsága", a "Szerzői jogi bizottság", a "FIT-pályadíj bizottsága", a "Repertóriumok bizottsága", a "Bibliográfiák bizottsága", a "Hivatalos okmányok bizottsága", a "Szakoktatási Bizottság" stb.

A fordításügy különböző kérdéseit megvilágító előadásokat tartottak a kongresszus keretében: Ivo ANDRIĆ Nobel-díjas jugoszláv író, Roger CAILLOIS, az UNESCO irodalmi osztályának vezetője, Burton W. ADKINSON, a Washingtonban működő Állami Tudományos Alap munkatársa és Paul FLAMAND könyvkiadó.

A kongresszus megválasztotta a FIT új tanácsát, amelynek mandátuma a Szövetség következő kongresszusáig, tehát három évre szól. A tanács 12 tagból áll; közülük került ki a FIT új elnöke, a jugoszláv Zlatko GORJAN, a lelépő Dr.Julius WÜNSCHE /nyugat-német küldött/ utódként. Tagja a FIT új tanácsának a Lengyel Népköztársaság fordító szervezetének képviselője, B.ZIELINSKI is.

A tanácskozásokon előtérben állt a szakfordítók helyzete a FIT-en belül. A múltban a szakfordítók nem voltak kellően képviselve a Szövetség tanácsában, s ennek folytán a FIT nem is foglalkozott a szakfordítási problémákkal jelentőségüknek megfelelően. A lefolyt kongresszuson már nagyobb mértékben érvényesültek a szakfordítók szempontjai, s a Fordítók Nemzetközi Szövetségének tanácsába is az eddiginél nagyobb számban kerültek be - a szépirodalmi fordítók mellett - szakfordítók.

A fordítók szakmai képzésének kérdéseit C.W.FRERK-nek, a FIT alelnökének és a Szakoktatási Bizottság vezetőjének jelentése alapján tárgyalta a kongresszus. A jelentés feltárta a fordítók képzésében mutatkozó hiányosságokat és rámutatott arra, hogy a fordítások iránti igények világszerte növekednek. A tőkésországokban működő magánvállalatok és a nemzetközi szervezetek egyaránt nehezen találhatnak megfelelő képzettségű fordítókat, a szakvizsgára jelentkezők közül csak kis százalék bizonyul használhatónak, számos nemzetközi szervezet pedig nyugdíjas fordítóit kénytelen kiegészítő munkára igénybe venni, s a csekély képzettségű időszakos fordítók munkáját állománybeli fordítókkal kell ellenőriztetniük.

Az ENSZ Genfben működő nyelvi osztályának vezetője a FIT madridi tanácsüléséhez intézett átiratában felhívta a FIT figyelmét arra, hogy az ENSZ csak a legnagyobb nehézségekkel tud megfelelő képzettségű fordítókat találni, akár francia, akár angol, akár pedig orosz vagy spanyol nyelvű fordításokról van szó.

A jelentés rámutat a fordítóhiány fő okaira. Ezek közül a leglényegesebbek a szakoktatási rendszer hiányosságai és az elméleti képzést követő szakmai gyakorlat kötelező bevezetésének hiánya.

A fordítások iránti igények szakadatlanul növekednek, részben az export fejlesztése folytán, részben a tudományos testületek dokumentációs igényeinek és a nemzetközi tanácskozások számának és programjának növekedése következtében. A megfelelő képzettségű fordítók annyi munkát kaphatnak, amennyit csak el tudnak végezni, és szinte korlátlan anyagi igényekkel léphetnek fel. Éppen ezért gyakran szívesebben működnek szabadfoglalkozású fordítókként, mintsem hogy állásba menjenek. Számos olyan fordító, aki a multiban csak nyugati nyelvekről fordított, most az orosz nyelvre specializálja magát, mert orosz nyelvről való fordításra bőségesen kaphat megbízásokat, kétszer-háromszor olyan magas díjazás ellenében, mintha nyugati nyelvekről fordítana.

Igen fontos, hogy a nyelvszakos egyetemi hallgatók a természet-tudományokban is szerezzenek bizonyos alapismereteket, mert csak így válnak alkalmassá szakfordítói tevékenységre.

A FIT több tagegyesülete tanulmányozza a fordítók szakmai képzésének kérdését, s ugyanakkor nyilvános értekezleteken tárgyalja meg a fordítók helyzetét és a képzésükkel kapcsolatos tennivalókat. Az állami szervezeteknek és az iparvállalatoknak egyaránt nagyobb megértést kell tanúsítaniuk a fordítók erkölcsi és anyagi igényei iránt /státusz, fizetés stb./. Fokozni kell a fordítók számára szükséges tansegédletek /kézikönyvek, szótárak stb./ kiadását, és rendszeresíteni kell a különböző iparágak irodalmi anyagán alapuló fordítói szakvizsgákat.

A fordítói utánpótlás biztosítására a jelentés javasolja:

1. az iskolai és egyetemi nyelvoktatás gyökeres reformját oly módon, hogy a hagyományos oktatási formák mellett megvalósítják a nyelvtudás gyakorlati alkalmazására irányuló oktatást, szakmai alapismeretek nyújtásával egyidejűleg;
2. a meglévő fordítóképző iskolák módszereinek, színvonalának stb. felülvizsgálását;
3. a vállalatok részéről a fordítókkal szemben támasztott követelmények, továbbá a fizetési feltételek és előrehaladási lehetőségek felülvizsgálását;
4. az elméleti oktatást követő kötelező szakmai gyakorlat bevezetését;

5. központi szaktanfolyamok és többnyelvű szakmai alapismereteket nyújtó szemináriumok szervezését;
6. a fordítók értékelését tartalmazó jegyzékek cseréjét a fordítási osztályok vezetői között;
7. a fordítói foglalkozás hivatalos elismerését és az elismert fordítók jegyzékbevitelét.

A kevésbé fejlett országokkal kapcsolatos fordítási problémákról Rolf ITALIAANDER professzor, az ismert Afrika-kutató számolt be a kongresszuson. Rámutatott arra, hogy az afrikai népek 1000-1200 különböző nyelvet és nyelvjárást beszélnek, s ezeknek a népeknek csak mintegy a fele rendelkezik irodalmi nyelvvél. De még ez utóbbiak közül is igen soknak nincs sem használható nyelvtana, sem pedig szótára, ami rendkívül megnehezíti e nyelvek és nyelvjárások használatát. Hasonló a helyzet az ázsiai nyelvek nagy részénél is. Ezért fontos feladata a FIT-nek, hogy felkeltsse a fordítók érdeklődését a kevésbé fejlett országokban beszélt nyelvek iránt.

Nem kielégítő a fordítási tevékenység a kis európai nemzetek irodalmából sem. Az előadó a holland nyelvet hozta fel például, és rámutatott arra, hogy a holland és flamand irodalom megismertetése a nagy kiadóvállalatoknak az említett nyelveket ismerő szakemberekben való hiánya folytán komoly nehézségekbe ütközik.

A helyzet megjavítására ITALIAANDER javasolja, hogy az egyes országok fordítói szervezetei állapítsák meg, hány szakképzett fordító működik területükön, nyelvek szerint. Meg kell továbbá állapítani, melyek azok a nyelvek, amelyek tanulását elhanyagolják, és ezek oktatását kell megfelelő propagandával előmozdítani.

A kongresszus határozatot hozott FIT-pályadíj létesítésére, amelyet a háromévenként tartandó FIT-kongresszusok alkalmával fognak kiosztani. Az 1000 dollár összegű pályadíjat a tagegyesületek rendszeres évi hozzájárulásából kívánják előteremteni, további bevételi források adódnának a befizetett összegek kamataiból, különböző kulturális és tudományos szervezetek, nagy kiadóvállalatok hozzájárulásából stb. Az irodalmi fordítókön kívül kiváló teljesítményt nyújtó műszaki fordítók és tolmácsok is részesülhetnek a pályadíjban.

Foglalkozott a kongresszus a FIT negyedévenként megjelenő folyóiratának, a "Babel"-nek továbbfejlesztésével és népszerűsítésével is. A folyóirat szerkesztési elveit alapos bírálat alá vették, és intézkedéseket határoztak el színvonalának emelésére.

A kongresszuson hozott határozat értelmében a FIT következő kongresszusát 1966-ban, Helsinkiben kívánják megtartani.

+ + +

A fordítók nemzetközi találkozója Dubrovnikban alkalmat adott más kulturális rendezvényekre is. A kongresszussal egyidejűleg nyi-

tották meg Dubrovnikban a Jugoszláv Fordítók Szövetsége által rendezett könyvkiállítást. Ezen a kiállításon jugoszláv nyelvekre fordított külföldi műveket, valamint jugoszláv könyvek idegen nyelvű fordításait mutatták be, a fellelhető legrégibb példányoktól napjaink irodalmáig.

A tanácskozássok színhelyéül szolgáló épület előcsarnokában a mai jugoszláv irodalom termékeit állították ki /beleértve a Jugoszláviában megjelenő magyar műveket/, továbbá a fordítói szakmunkához szükséges irodalmat mutatták be, bő válogatásban. Több nagy kiadó-vállalat legújabb kiadású szótárai, lexikonai és egyéb szakkönyvei álltak - betekintésre - a kongresszusi küldöttek rendelkezésére, a kiállított műveket propagáló anyaggal együtt. A "Babel"-en kívül terjesztették a "Lebende Sprachen" című lingvisztikai folyóiratot, továbbá a kongresszusra készült előadások sokszorosított szövegét és szakkérdésekről szóló tanulmányokat, valamint egyéb ismertető anyagot.

— 000 —

05/048/

A VINITI 1964. ÉVI ÚJ KIADVÁNYAIRÓL

Vince Pálné

A Szovjetunió Össz-szövetségi Tájékoztató Intézetének most jelent információs kiadványa /Proszpekt Periodiceszkih Izdanij 1964. Moszkva, 1963. Goszudarsztvennűj Komitet po Koordinacii Naucsno-Isszledovatel'szkih Rabot SzSzsSzR i Akademiya Nauk Szojuza Szovetszkih Szocialiszticeszkih Reszpublik, 114 p./ e most már világhírűvé vált intézmény tevékenységének további szélesedéséről ad hírt.

A jól ismert referáló folyóiratok, a REFERATIVNŰJ ZSURNAL-ok 1964-ben 25 fősorozatban /szvodnűj tom/, 30 további önálló sorozatban /otdel'nűj vűpuszk/ és összesen 157 külön is megrendelhető al sorozatban /vűpuszk/ fognak megjelenni. /1/

Az 1963. évi kiadványokkal összehasonlítva a főbb változások az alábbiak szerint foglalhatók össze:

A fősorozatok között új kiadványként jelenik majd meg a REFERA-